

---

# Izraelská společnost je rozporuplná a jedinečná, říká Marcela Zoufalá

---

## Izraelská společnost je rozporuplná a jedinečná, říká Marcela Zoufalá

Zářijová novinka Nakladatelství Karolinum s názvem *Judaismus a ženy v Izraeli* se snaží přiblížit realitu dnešní Svaté země prostřednictvím rozhovorů s místními obyvateli. Redakce i-Fora PhDr. et Mgr. Marcelu Zoufalou, Ph.D., která v rámci [Pražského centra židovských studií](#) FF UK zastupuje obor kulturologie a působí jako koordinátorka akademické rady centra, vyzpovídala, aby se dozvěděla, jak tato zajímavá publikace vznikala a jaké poznatky si autorka z Izraele přivezla.

### **Jak dlouho a za jakým účelem jste v Izraeli pobývala?**

Do Izraele jsem nejdřív odjela na čtyři měsíce, abych zde zrealizovala terénní výzkum pro svou disertační práci v oboru kulturologie. Tématem byl vliv autorit ortodoxního judaismu na status současných izraelských židovských žen. Původní plán byl naučit se co nejrychleji hebrejsky a začít s výzkumem. Tento předpoklad se ale ukázal jako naprosto chybný. Nejenže je hebrejšina velice obtížný jazyk, který jsem dodnes na úrovni potřebné pro rozhovory neovládla, ale i neuvěřitelně komplikovaná izraelská realita vyžadovala mnohem více času ke vstřebání.

Naštěstí se mi podařilo získat stipendium Filozofické fakulty a japonské nadace Sasakawa a pobyt si prodloužit. Hodně mi pomohli také rodiče a mé stavební spoření. Pak mě podpořila izraelská vláda a mohla jsem působit jako hostující výzkumná pracovnice na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. Zároveň jsem získala stáž na české ambasádě v Izraeli. Celkem jsem tedy zůstala dva roky.

### **Vaše kniha měla být původně zaměřená pouze na ženy, nakonec v ní ale zaznívají i mužské hlasy. Co vás přimělo výzkum rozšířit?**

I zde jsem původní plán přizpůsobila okolnostem. Chtěla jsem natočit rozhovory pouze s izraelskými ženami, protože už moje diplomová práce byla zaměřená podobně. Tehdy jsem se zabývala vlivem, který v oblasti postavení žen uplatňuje římskokatolická církev. Izraelská společnost je však velice přátelská a otevřená, zdálo se mi tedy škoda zaměřit otázky pouze na jedno pohlaví a ochudit výzkum o cenný mužský pohled.

### **Jak jste si vybírala osoby pro své rozhovory?**

Izraelská společnost je velmi komunikativní a většina Izraelců ráda sdílí své názory, a když vás lépe poznají, i svůj životní příběh. Když nad tím znovu přemýšlím, nikdy se mi nestalo, že by někdo rozhovor odmítl. Izraelci jsou většinou opravdoví rádi, když se o ně zajímá někdo z jiné země. Svou roli zde zřejmě hraje i nepříznivá geopolitická situace Izraele v regionu, která se navíc s arabským jarem stále zhoršuje. Egypt nebo Jordánsko, které s Izraelem sousedí, jsou ještě pro Izraelce relativně bezpečné, i když i zde jim hrozí únosy a izraelská vláda své občany před cestami do těchto zemí často varuje. Vycestovat do Sýrie či Libanonu je s izraelským pasem nemožné. Za hranice se tedy lze bezpečně dostat pouze letadlem, což je pro izraelskou společnost samozřejmě značně frustrující. Tento typ izolace je pro Evropana velmi obtížně představitelný.

### **Jaký je vlastně současný obraz izraelské společnosti?**

Kdybych měla izraelskou společnost charakterizovat jedním slovem, byla by to rozporuplnost. A kdybych měla ještě jedno navíc, tak nepochybně jedinečnost. Izrael je unikátní téměř ve všech ohledech. Potkáte tu přistěhovalce opravdu z celého světa, přicházející do Izraele na základě tzv. práva návratu, které je možno uplatnit v případě alespoň jednoho židovského prarodiče. Každý z nich má svůj zcela netypický příběh. Přátelí se zde ruští Židé s jemenskými, jsou uzavírána zdánlivě velmi nesourodá manželství.

Pro tyto imigranty je naprosto zásadním akulturačním a socializačním činidlem armádní služba, která je povinná jak pro muže, tak pro ženy. Tento společenský tmel však také celou pětinu populace vyděluje. Je to zhruba 20 procent izraelských Arabů, kteří do armády nastoupit mohou, ale v drtivé většině tak nečiní. Důvody jsou pochopitelné. Opačnou situaci najdeme u Drúzů, což je arabsky mluvící svébytná náboženská komunita, jejíž členové (ovšem zde pouze muži) mají armádu na vlastní žádost povinnou. Již tato krátká ukázka dává tušit, jak je izraelská společnost komplikovaná.

### **Narazila jste na něco, co vás při zkoumání izraelské společnosti překvapilo?**

Velice mě překvapilo, do jaké míry je izraelská společnost sebekritická. Nejen média, ale i jednotlivci neustále diskutují o politické situaci, vše se detailně rozebírá. Nic neujde pozornosti, nad ničím se jen tak nemávne rukou. Izraelci také projevují enormní zájem o cizince ve své zemi. Zajímá je úplně všechno od vaší národní kuchyně po historické souvislosti. A Česká republika tu požívá vynikající pověst. Například Tomáš Garrigue Masaryk má v centru Tel Avivu své vlastní krásné náměstí. A s čím jsem se u Izraelců opravdu nikdy nesetkala, je lhostejnost. Jednou jsem si během

tzv. Bílé noci, kdy jsou v Tel Avivu koncerty a v ulicích proudí davy, zvrtila kotník. Okamžitě se ke mně seběhla spousta lidí, kteří kromě projeveného zájmu dokázali navíc i velmi kvalifikovaně pomoci.

### **Jak vidíte politicko-náboženský kontext země? Hovoří se o neustále vzrůstajícím vlivu ortodoxní populace v Izraeli...**

Vzrůstající vliv ortodoxní populace je v Izraeli velice žhavé téma. Studenti náboženských škol nemusí nastoupit do armády a žijí z podpory státu, tedy z daní sekulárnější populace, která proti tomu v poslední době čím dál hlasitěji protestuje. Vyšší míra porodnosti, která je pro ortodoxní rodiny příznačná (průměrně 7,7 dítěte v jedné rodině) navíc zaručuje podobný vývoj i do budoucna.

Když jsem byla minulé léto v Izraeli na návštěvě, překvapilo mě množství ortodoxních obyvatel Tel Avivu, který byl vždycky považován za baštu nereligiózních Izraelců. V jednom obchůdku s biopotravinami jsem byla svědkem zajímavého momentu, když prodavač etiopského původu poděkoval kupujícímu ortodoxnímu slovy „a dank“, což je v jidiš děkuji. Šlo samozřejmě především o vyjádření respektu ke klientovi patřícímu ke skupině, která považuje hebrejštinu za svatý jazyk, a vyhýbá se tedy jejímu užívání v běžném životě. Zároveň však situace vypovídá právě o nepřehlédnutelném vlivu, který ortodoxní populace v Izraeli uplatňuje a jehož projevem může být i to, že se etiopští Židé učí jidiš.

#### **PhDr. et Mgr. Marcela Zoufalá, Ph.D.**

Vystudovala kulturologii a portugalštinu na Filozofické fakultě UK. Absolvovala výzkumné pobyty na Univerzitě Sapienza v Římě, na Katolické univerzitě v Rio de Janeiru a jako výzkumný hostující pracovnice na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. Předmětem jejího vědecko-výzkumného zájmu je komparace kultur a náboženství a analýza vztahu mezi institucionalizovanou náboženskou vírou a fenoménem genderu jako kulturní konstrukce. Na Filozofické fakultě působí jako koordinátorka nově založeného [Pražského centra židovských studií](#) .

Kontakt: [marcela.zoufala@gmail.com](mailto:marcela.zoufala@gmail.com)



Zoufalá Marcela  
: Judaismus a  
ženy v Izraeli,  
Karolinum 2012.